

Shrnutí hlavních poznatků

- V průběhu let se v kraji postupně snižovalo zastoupení mladé věkové skupiny do 29 let, v roce 2016 byli mladí lidé zastoupeni v jihočeské populaci z 31,7 %, což odpovídá celkové situaci v České republice.
- Během posledních 10 let se počet mladých obyvatel kraje snížil o více než 20 tisíc, přičemž děti ve věkové kategorii do 14 let přibývalo (+7,5 tisíce). Příznivě se tak projevila zvýšená porodnost v kraji (od roku 2008). Naopak mladých lidí ve věku 15–29 let v kraji v posledních 10 letech ubylo o téměř 28 tisíc.
- Zvyšuje se průměrný věk obyvatelstva od roku 2001 o necelé 4 roky. Ženy se všeobecně dožívají vyššího věku, rozdíl mezi průměrným věkem žen a mužů v roce 2016 byl 2,6 roku ve prospěch žen.
- S věkovým rozložením v kraji koresponduje index stárí, který vyjadřuje poměr věkové kategorie nad 65 let a dětské kategorie do 14 let. Před patnácti lety převyšoval počet dětí počty obyvatel starších 65 let a index stárí měl hodnotu 84,0 v roce 2007 se tento poměr vyrovnal a v roce 2016 měl již hodnotu 122,9.
- Na území Jihočeského kraje se začaly počty narozených dětí zvyšovat od roku 2008, kdy byla porodnost za posledních 15 let nejvyšší. V roce 2016 se v kraji živě narodilo 6 747 dětí, mladým ženám do 29 let včetně se narodilo 45,6 % dětí.
- V Jihočeském kraji v roce 2016 zemřelo 77 mladých lidí ve věku do 29 let, což bylo nejméně ve sledovaném patnáctiletém časovém horizontu.
- Během let se prodlužuje tzv. naděje dožití. Chlapec, který se v Jihočeském kraji narodil v roce 2016, má před sebou průměrně 76,0 let života, jihočeská dívka pak 81,6 let. Mladý muž, kterému bylo 29 let, bude průměrně žít ještě 47,9 let, mladá žena ve stejném věku bude mít před sebou 53,1 let života.
- V roce 2016 byl průměrný věk ženicha při prvním sňatku v jižních Čechách 31,8 let, u nevěst 29,1 let. Mladí lidé postupně odkládají rozhodnutí o společné cestě životem do vyššího věku. Před patnácti lety byli snoubenci při prvním sňatku o více než 4 roky mladší.
- Mladí lidé ve věku 15–29 let byli v době SLDB 2011 v naprosté většině ještě svobodní (89,2 %), ženy tohoto věku žily v manželství o něco častěji (13,3 %) než mladí muži (6,2 %).
- Ve věkové skupině do 29 let byla česká národnost (69,4 %) nejčastěji zaznamenaná. Obyvatelé Jihočeského kraje ve věku do 29 let z téměř 50 % neuvedli svůj vztah k víře, 36,6 % v tomto věku uvedlo, že jsou nevěřící. (SLDB 2011)
- Ze zpracované projekce obyvatelstva vyplývá, že předpokládaný počet obyvatel ve věku do 29 let se bude postupně během let snižovat. Zatímco v roce 2016 tvořila tato věková skupina 31,7 % z celé populace Jihočeského kraje, v roce 2030 to bude 29,0 % a v roce 2050 pak 26,9 %.
- Mezi juniory ve věku 20–24 let a 25–29 let převažovaly osoby, které měly alespoň maturitu. Ve věkové skupině 25–29 let, kde již většina osob završila vzdělávací proces, mělo úplné střední vzdělání s maturitou (vč. vyššího odborného) víc než 40 % a vysokoškolské vzdělání 23 % osob. (SLDB 2011)
- Ve věkové skupině 25–29 let měly maturitu či vysokoškolský diplom častěji mladé ženy (73 %) než muži (56 %). Mezi muži bylo častější učňovské či střední vzdělání bez maturity (37 % mužů). (SLDB 2011)
- Vlivem demografického vývoje se v posledních deseti letech zvyšoval počet dětí v mateřských školách a od roku 2011/12 rostl i počet žáků základních škol. Nadále však klesá počet středoškoláků a od roku 2012 ubývá i studentů vysokých škol.
- V mateřských školách se snížil podíl dětí ve věku 4 a více let a naopak se zvýšil podíl dětí mladších tří let (14 % v roce 2016/17).
- Do první třídy základních škol nastupovala téměř čtvrtina dětí s odkladem školní docházky. Část dětí dokončovala povinnou školní docházku na víceletých gymnáziích.
- Ve struktuře žáků středních škol se zvyšoval podíl žáků gymnázií a klesal podíl žáků nástavbového studia a učňů. Na střední odborné školy s maturitou připadal stabilně největší podíl (44 %).
- Mezi jihočeskými studenty vysokých škol převažovaly ženy (57 %), preferován byl bakalářský studijní program (63 % studentů). Tři čtvrtiny studentů studovaly v prezenční formě studia. Více než dvě třetiny studentů vysokých škol tvořili mladí do 25 let, na studenty ve věku 30 a více let připadalo 14 %.

- Vzrůstající podíl žáků a studentů zejména mezi juniory do 25 let se promítá do poklesu míry ekonomické aktivity. Ta ve věkové skupině 15–19 let nedosahuje ani 10 %, ve věkové skupině 20–24 let je ekonomicky aktivních 40 % dívek a 60 % mužů, ve věkové skupině 25–29 let je ekonomicky aktivních 70 % mladých žen a víc než 90 % mladých mužů.
- Oproti celkové struktuře zaměstnaných je mezi mladými ve věku 25–29 let víc zaměstnanců a méně podnikatelů. Junioři častěji preferují zaměstnání v terciární sféře. Podle hlavních tříd zaměstnání je mezi mladými více specialistů a technických a odborných pracovníků. (SLDB 2011)
- Koncem roku 2016 tvořili absolventi škol a mladiství 4,6 % z celkového počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce. Z celkového počtu volných míst bylo 30 % vhodných pro absolventy škol.
- Uplatnění v praxi nacházejí hůře absolventi s výučním listem a absolventi středních odborných škol ukončených maturitou a odborným výcvikem. V mezikrajském srovnání je přitom jejich míra nezaměstnanosti jedna z nejnižších.
- Ve srovnání s podílem nezaměstnaných ve věku 15–64 let k 31. 12. 2016 byl podíl nezaměstnaných osob ve věku 15–19 let nižší, podíl nezaměstnaných ve starších juniorských kategoriích však byl vyšší.
- O děti a mládež do věku dospělosti pečovalo v roce 2015 v Jihočeském kraji 119 samostatných ordinací lékařů pro děti a dorost. Některá pracoviště dětských lékařů provozují svoji lékařskou činnost v detašovaných pracovištích (v kraji 67). Jedna ordinace dětského lékaře měla v péči průměrně 680 pacientů.
- Z dat Národního zdravotnického informačního systému ČR vyplývá, že v roce 2015 bylo v ordinacích praktického lékaře pro děti a dorost v kraji registrováno celkem 114 393 pacientů. Z tohoto počtu bylo 6 346 dětí do 1 roku, 86 036 dětí ve věku 1–14 let a 22 011 juniorů starších 15 let.
- V roce 2015 bylo v Jihočeském kraji hospitalizováno celkem 26 672 pacientů ve věku do 29 let, kteří měli bydliště v Jihočeském kraji. Do počtu jsou započítány také nastávající mladé matky, případně poté jejich narozené děti, kterým je poskytována poporodní lékařská péče. Podíl nejmladších pacientů do jednoho roku z celkového počtu hospitalizovaných dětí a mladých lidí byl v kraji 26,3 %.
- U dětí a mladých lidí jsou častou příčinou pobytu v nemocnici různá poranění. Z celkového počtu hospitalizovaných juniorů bydlících v kraji, muselo pobývat v nemocnici 12,4 % z důvodu nějakého úrazu, případně otravy. Úrazové zranění s následnou hospitalizací se nejčastěji týkalo juniorů ve věku 15–24 let.
- Přes 94 % dětí, které se v kraji narodily, bylo kojeno. Z lékařských záznamů bylo zjištěno, že nejčastěji jsou novorozenci kojeni 3 až 5 měsíců.
- Z výběrového šetření EHIS 2014 vyplynulo, že nejčastějším chronickým onemocněním u mladých lidí v ČR jsou alergie. Mladí lidé v Jihočeském kraji však nejsou alergiemi tak zatíženi, podíly mladých jihočeských pacientů jsou výrazně pod celorepublikovými průměry.
- Ze zařízení sociálních služeb jsou juniory nejvíc využívána nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. V roce 2016 poskytla v jižních Čechách služby 5,8 tis. osobám mladším 18 let (nejvíc mezi kraji ČR).
- V Jihočeském kraji pobíralo rodičovský příspěvek každý měsíc roku 2016 v průměru 16 tis. žen a 300 mužů, příspěvek na dítě 20 tis. příjemců. Nárok na porodné mělo 1,4 tis. rodin. Výdaje na tyto dávky v posledních osmi letech značně klesly.
- Výdaje na dávky péčovské péče, což je státem podporovaná forma náhradní rodinné péče, se proti roku 2008 téměř zdvojnásobily. Dvojnásobný je i počet dětí v náhradní rodinné péči, naopak počet dětí v ústavní péči se snižuje. V přepočtu na tisíc osob ve věku do 18 let bylo koncem roku 2016 v náhradní rodinné péči 9 dětí, nařízenou ústavní výchovu měly 2 děti.
- Počet osob pobírajících sirotčí důchod zvolna klesá, jeho průměrná výše se zvyšuje.
- Držitele průkazů osob se zdravotním postižením tvoří ze 4 % osob mladší 18 let, většinou s průkazem ZTP/P. V přepočtu na tisíc obyvatel ve věku 1–18 let vlastnilo tento průkaz 5 osob, průkaz ZTP 2 osoby.
- Při Sčítání v roce 2011 bylo v Jihočeském kraji sečteno 16 733 hospodařících domácností s osobou v čele ve věku 15–29 let, které byly tvořeny jednou rodinou. Více než 9,5 tisíce těchto domácností mladých lidí bylo domácností jednotlivců. (SLDB 2011)
- V hospodařící domácnosti mladých lidí tvořené jednou úplnou rodinou žilo 29,2 % juniorů, neúplné rodiny byly zastoupeny z 13,5 %. (SLDB 2011)

- Mnoho lidí preferuje soužití jako nesezdaný pár a vytváří tzv. faktická manželství. Mladých domácností tohoto typu bylo v Jihočeském kraji zaznamenáno 2 381. Projevuje se tak tendence mladé generace odkládat uzavření sňatku nebo ho neuzavírat vůbec. (SLDB 2011)
- Téměř 70 % mladých domácností bydlelo v bytě, který se nacházel v bytovém domě. Častěji v takovém bytě žily neúplné rodiny. V bytě v rodinném domě žilo téměř 30 % domácností s osobou v čele ve věku 15–29 let, o něco čteněji úplné rodiny. (SLDB 2011)
- Průměrná obytná plocha bytu, který pro své bydlení používaly mladé domácnosti, byla v době sčítání 57,3 m². Domácnosti s mladou osobou v čele nejčastěji obývaly byt se třemi obytnými místnostmi (včetně kuchyně) a nejčastější právní důvod užívání bytu byl vztah nájemný (40,9 %). (SLDB 2011)
- Počet žáků navštěvujících základní umělecké školy se v kraji meziročně mírně zvyšuje. V rámci dlouhodobějšího pohledu jsou téměř tři čtvrtiny žáků zaměřeny hudebně a zhruba 20 % žáků navštěvuje výtvarné obory. Nejméně žáků si vybírá obor literárně-dramatický.
- Pro uživatele ve věku 16–29 let je používání internetu dnes již naprostou samozřejmostí. Internet slouží pro mladé primárně jako prostředek ke komunikaci, zábavě a vyhledávání informací. V těchto aktivitách se Jihočeský kraj umístil na první pozici v rámci mezikrajského srovnání.
- Ze statistických údajů vyplývá, že podíl mládeže na páchání trestné činnosti činil v roce 2016 v Jihočeském kraji 2,2 % a v posledních letech s mírnými výkyvy výrazně klesá. Kriminalita dětí dosáhla v roce 2015 a 2016 nejnižších hodnot od roku 2009.
- Ve věku 15–24 let kouřilo v České republice 37 % mužů a 20 % žen, mezi 25. a 34. rokem byl podíl kouřících mužů nejvyšší (téměř 43 %), u žen činil 28 %. Mezi pasivními kuřáky byl zaznamenán vyšší podíl u mladé generace, naopak v pozdějším věku se podíl pasivních kuřáků snižoval.
- Konzumace alkoholu u mladé generace souvisí s životním stylem. Alkohol si denně dopřávalo 1,6 % mladých osob mezi dotázanými respondenty. Nejvyšší podíl osob, které požívaly alkohol nárazově, byl uveden u věkových skupin 15–24 let a 25–34 let.
- V Jihočeském kraji bylo hospitalizováno celkem 1 162 pacientů léčených pro detoxifikaci od návykových látek. Průměrná ošetrovací doba všech detoxifikovaných pacientů byla 10,1 dne. Z celkového počtu těchto hospitalizovaných v kraji bylo 40,4 % pacientů léčeno ze závislosti na alkoholu.
- Ambulance psychiatrů v České republice navštěvovalo v roce 2015 více než 0,5 % dětí do 14 let s diagnózou patologické hráčství a více než 2 % mladých ve věku 15–19 let. V porovnání s rokem 2009 se počet pacientů v této věkové kategorii snížil, naopak přibýlo případů do 14 let.
- Nejvíce dopravních nehod zavinili řidiči motorového vozidla ve věku 25–29 let. V porovnání s rokem 2010 se podíl viníků nehod v této věkové kategorii zvýšil. Chodci způsobili dopravní nehodu v 51 případech, z toho se na téměř polovině podílely děti do 15 let.
- Úspěšnost mladé generace ve volbách do krajského zastupitelstva je téměř nulová. Kandidáti do 29 let se prosadili pouze v roce 2008 a při volbách 2012 získala mandát člena zastupitelstva pouze jedna osoba mladší 30 let.
- Zájem mladé generace o politické dění dokazuje zastoupení na kandidátních listinách ve volbách do zastupitelstev obcí. Ve věku 18–29 let kandidovalo v přepočtu na 1 000 obyvatel mladé generace 20 osob. Vyšší podíl kandidátů ve věku 18–29 let byl zaznamenán ve větších obcích kraje. Nejvyšší podíl byl zaznamenán ve městě České Budějovice.